

15/5/2021

נושאונט מס' 58

דבר העורך

שלום לכם,

תערוכת הבולים הלאומית הווירטואלית "נטבול 2021" הסתיימה בסוף חודש מרץ, ובגיליון זה תוכלו לקרוא סיכום מקצועי שלה. עוד לא הספקנו להתאושש מתערוכה זו וכבר תערוכה ווירטואלית חדשה עומדת בפתח. הפעם מדובר בתערוכה שבה ישתתפו שלוש מדינות – ישראל, ארצות הברית ואיחוד האמירויות. שלוש מדינות אלו חתמו על הסכמי אברהם בספטמבר האחרון, והתערוכה החדשה נקראת לפיכך: "התערוכה הבולאית של הסכמי אברהם" או באנגלית **Abraham Accords Philatelic Exhibition** או בקיצור **AAPE2021**. תערוכה זו תפתח ב-15 ביוני, והיא תוצג באתר האינטרנט www.aape2021.com. אל תחמיצו!

כל מדינה רשאית להציג שישה אוספים בשלושה אגפים תחרותיים (איסוף מסורתי, תולדות הדואר ותמטיקה), שני אוספים באגף הגלויות (ללא שיפוט) ועוד אוסף יחיד באגף הכבוד. את ישראל ייצגו בתערוכה שתי תצוגות תמטיות: התצוגה של **"ר' יהושע מגר"** עיבוד האדמה מתחילתו ועד לאתגרים של ימינו" נכללת באגף הכבוד של התערוכה. אוסף זה נבחר כנציג הישראלי היחידי לאגף הכבוד, וניתן ללמוד מכך על הכבוד העצום לו זוכה יהושע בקרב מקבלי ההחלטות בהתאחדות בולאי ישראל. האוסף של **יורם לוביאניקר** על משחק השחמט יוצג באגף התמטי של התערוכה.

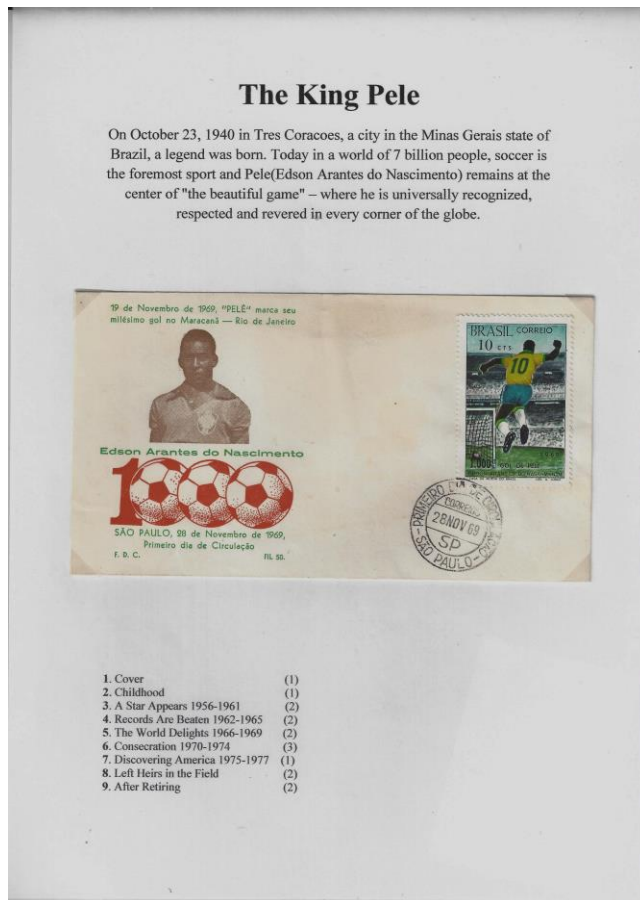
ואם כבר הזכרנו את ההתאחדות, הרי שבימים אלה היא עוברת דירה לאחר שנים רבות. המשרדים החדשים ממוקמים בקומה הראשונה ברחוב אבן גבירול 39 בתל אביב. המעבר עצמו יתבצע במהלך חודש מאי, אך המשרדים החדשים ייפתחו לקהל רק לאחר השלמת ההתארגנות, כנראה בתחילת חודש יולי. עד אז תהיה גם הספרייה הבולאית סגורה למבקרים.

בברכה,
יורם ולורנס

תערוכת נטבול במבט של שופט באגף התמטי ד"ר יהושע מגר

תערוכות בולים הן לא רק אירוע מקצועי אלא גם אירוע חברתי, בדומה להצגות תיאטרון, תחרויות ספורט, קונצרטים של מוזיקה ותערוכות אומנות. תחליף וירטואלי לא יכול למלא את הצורך של בני אדם להיפגש פנים אל פנים באירועים כאלה. הדבר נכון גם כאשר האירוע הווירטואלי מאורגן כהלכה, ויש לומר כי תערוכת "נטבול 2021" אורגנה היטב.

התצוגה של פאולו דואק על פלה הייתה חביבת הקהל

מתקדמים בהיקף של שמונה מסגרות. כתוצאה ממגבלות אלו התערוכה כללה בסך הכול 17 תצוגות בחמישה אגפים שונים. ראוי לציין, ש"נטבול 2021" כללה חידוש מרענן בתערוכות בולים, בכלל, ובאלו הווירטואליות, בפרט, של שיפוט על ידי הקהל. במסגרת תחרות זו זכתה תצוגת המסגרת הבודדת "המלך פלה" של חברנו **פאולו דואק** בתואר חביבת הקהל.

גם האגף התמטי ב"נטבול 2021" היה מצומצם יחסית. באגף זה הוצגו שלוש תצוגות של מסגרות מרובות – אחת של 5 מסגרות ושתיים של 4, וכן שלוש תצוגות של מסגרת בודדת. מאחר שאני שפטי רק את התצוגות של המסגרות המרובות, אתייחס בהמשך דבריי רק אליהן.

ובכל זאת, מדוע יש הצדקה לארגון תערוכות וירטואליות? במצב שנכפה עלינו על ידי מגפת הקורונה לא ניתן לקיים תערוכות "רגילות", כאלו שהאינטראקציה החברתית היא חלק אינטגרלי שלהן. במצב כזה ניתן לקיים רק תערוכות וירטואליות, ולקוות שעם חלוף המגפה יחזרו התערוכות להתקיים כפי שהיו לפני שהיא פרצה לחיינו. אני מדגיש כי הערה זו נכתבת מנקודת המבט שלי כשופט, ואני יודע שמבחינת המארגנים יש לתערוכה וירטואלית יתרונות משמעותיים, בעיקר בסעיף התקציב.

תערוכת "נטבול" היא התערוכה הווירטואלית הראשונה בארצנו, והיא אורגנה תוך פרק זמן קצר. ההשתתפות הייתה מוגבלת לאספנים ישראלים בלבד, עם דגש על אוספים המוצגים לראשונה. כך למשל, לא ניתן היה להציג אוספים

איל"ת – אגודה ישראלית לבולאות תימאטית

בית יואל, נמל ת"א 40, תל-אביב 6350671

אחת משלוש התצוגות – זו של **פבל שיימן** "העולם זוכר את השמות" – עוסקת באישים שתרמו להתפתחות האנושית. בעבר הייתה קטגוריה של תצוגת פריטים בולאיים המראים נושא (באנגלית topic) ללא סיפור המלווה התצוגה לכל אורכה. באותם ימים ראינו אוספי פריטים המראים פרפרים, אוסף המראה מפלי מים, או אוסף המראה הרים גבוהים וכו'. דרך תצוגה זו נעלמה מהעולם, ובמקומה באה ה-"בולאית הנושאית" (thematic), שבמרכזה עומד הסיפור.

בתצוגה של פבל יש חומר גלם לבניית תצוגה נושאית עם סיפור המלווה את כל פרקיה, אבל קודם כל, יש צורך לבסס סיפור כזה, ולבנות תוכנית תואמת. לדעתי, לא ניתן לכלול בתצוגה אחת (גם לא ב-8 מסגרות) את כל האישים שתרמו להתפתחות האנושות. המלצתי לפבל שיבחר תחום מסוים (למשל מדע, חלל או אומנות), ושיספר את התפתחותו של תחום זה תוך שהוא מציג את האישים שתרמו לכך.

התצוגה של פבל מהווה צעד התחלתי גדול בכניסה לעולם של תערוכות תמטיות תחרותיות. כיום התצוגה שלו אינה בנויה בהתאם לכללים שנקבעו להכנת תצוגה כזו, ויהיה על פבל לעיין בתקנות GREX, GREV ו-SREV של איגוד הבולאי העולמי (המלצות מפורטות נמסרו לו במסגרת הקריטיק שהתקיים בתום השיפוט).

התצוגה של מנחם לדור זכתה בפרס מיוחד

התצוגה של **ברוך רוטברגר** "שבעת המינים" הוצגה בעבר בתערוכה בארץ, ואני שמח להגיד כי ניכר בה שיפור משמעותי מאז. כתוצאה מכך היא זכתה לניקוד גבוה יותר מבעבר במספר קריטריונים. במיוחד ראוי לציין את הסעיפים "כותרת ותוכנית" ו"ידע תמטי" בהם זכה ברוך ל-14 מתוך 15 הנקודות האפשריות. תוצאה כזו אינה מאפיינת אוספים מעולים הזוכים למדליות גבוהות. כן נרשם אצל ברוך שיפור בנושא הנדירות של החומר המוצג, וזאת בכל ארבע מסגרות התצוגה. בצד הישגים אלה יש צורך להמשיך ולשפר את הפרזנטציה, את פיתוח הנושא לאורך דפי התצוגה ואת גיוון הפריטים ונדירותם (נמסרו הנחיות מפורטות יותר בקריטיק). בסופו של דבר זכה ברוך במדליית כסף גדולה בציון של 73 נקודות. עם מאמץ נוסף הוא יוכל להגיע לציון של 75 נקודות הנדרש כדי להציג גם בתערוכות בחו"ל.

התצוגה הטובה ביותר באגף התמאטי הייתה זו של **מנחם לדור** "המקצוע השני העתיק בעולם – שירותים חשאי". התצוגה זכתה במדליית זהב עם צין של 88 נקודות ובנוסף גם בפרס מיוחד. במיוחד בלט הידע התמטי של מנחם, עבורו הוא זכה במלוא 15 הנקודות האפשריות. הנני סמוך ובטוח שתצוגה זו תייצג את ישראל בכבוד בתערוכות בולאיות בין-לאומיות.

איל"ת – אגודה ישראלית לבולאות תימאטית בית יואל, נמל ת"א 40, תל-אביב 6350671

לבסוף, אני רוצה להתייחס לשיפוט של תערוכות וירטואליות. כאשר אנו שופטים אוספים המוצגים באולם יש לנו זמן מוגבל לבחון כל אוסף, ובתנאים כאלה קשה לעמוד על דקויות. לעומת זאת, כאשר אנו יושבים בבית ומעיינים בדפים הסרוקים, אנו יכולים לעבור על כל דף, ולקרוא את מה שכתוב בו בלי לחץ זמן. אין ספק, כי דרך זו מאפשרת הערכה טובה יותר של התצוגה, וזה יתרון חשוב מאוד של השיפוט הווירטואלי. ראוי לציין, כי בכמה תערוכות "קונבנציונליות" שנערכו בשנים האחרונות נתבקשו המציגים לספק סריקות של דפי התצוגה שלהם מבעוד מועד, וחלק מהליך השיפוט נעשה עוד בבית.

בצד יתרון זה אני חייב לציין, כי, לטעמי, לא הייתה אינטראקציה מספקת בין השופטים ב"נטבול 2021", ובהעדר אינטראקציה כזו תהליך השיפוט נפגע. לא לחינם נעשה השיפוט בתערוכות רגילות בצוותים של שלושה שופטים! אני ממליץ למזכיר חבר השופטים בתערוכה ווירטואלית עתידית לקבוע מפגשי שופטים, גם אם קיימות מגבלות של "ריחוק חברתי".

ד"ר יהושע מגר הוא שופט תמטי בין-לאומי. לתגובות: joshmagier@gmail.com

חיו ויצירתו של פייר-אוגוסט רנואר משה ביאלי

פייר-אוגוסט רנואר היה מהראשונים בזרם הציור האימפרסיוניסטי ומהדמויות הבולטות בעיצוב דרכו האומנותית של זרם זה. למרות שהכול מזהים אותו עם הציור האימפרסיוניסטי, חשוב לדעת כי במהלך חיו רנואר יצר גם בסגנונות אחרים, וגם בהם הטביע את חותמו. רנואר היה מגוון לא רק מבחינה סגנונית, אלא גם בבחירת הנושאים ליצירותיו. רבים מהציורים שלו מוקדשים לאנשים, בעיקר נשים בעירום וילדים, אך גם מקומם של נושאים כגון נופים ופרחים וחיי הבורגנים בבתי הקפה לא נפקד מהם.

פייר-אוגוסט רנואר (1841 – 1919). דבר בולים מרוסיה

לימוז': עיר הולדתו של רנואר. חותמת תעמולה.

ראשית הדרך

רנואר נולד בשנת 1841 למשפחה דלת אמצעים בעיר לימוז' וגדל בפריז. בגיל 14 הוא נדרש לעזור לפרנסת המשפחה ונשלח לעבוד כשוליה בבית המלאכה לציור על חרסינה של האחים **לוי**. בית המלאכה נסגר בשנת 1858

כתוצאה מכניסת הייצור הממוכן, ורנואר החל לעבוד כשוליה של צייר בשם **ז'ילבר**, שעסק בציור תמונות קדושים על רצועות בד שנמכרו למיסיונרים. בעזרת הכספים שחסך בשנים אלו הוא יכול היה לממן לימודי אומנות, וכך בשנת 1862 הוא התקבל ללימודים ב"אקול דה בוזאר" (בית הספר הלאומי הגבוה ללימודי אומנות בפריז).

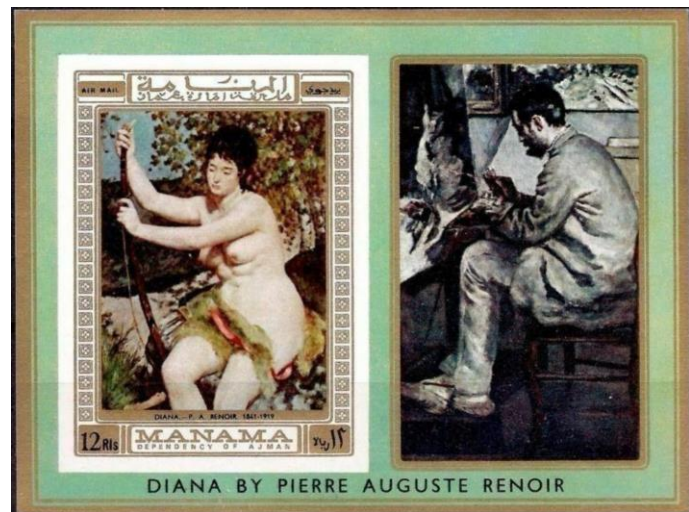

איל"ת – אגודה ישראלית לבולאות תימאטית בית יואל, נמל ת"א 40, תל-אביב 6350671

במהלך לימודיו פגש רנואר את **קלוד מונה**, **פרדריק באזיל** ו**אלפרד סיסלי**, שגם הם התפרסמו לימים. הארבעה הבינו כי לא ישכילו רבות מלימודים אצל מוריהם השמרנים. הם נטשו את ה"אקול דה בוזאר" לטובת ציור בטבע ברוח "אסכולת ברביזון" (קבוצת ציירים שהשתייכה לתנועת הריאליזם).

בציוריו המוקדמים של רנואר שכבות הצבע היו עבות, ולעיתים הונחו באמצעות מרית בהשפעת הצייר **גוסטב קורבה**. מאוחר

יותר ויתר רנואר על צבעי היסוד הכהים (שחור וחום) ועבר לצייר בצבעים ראשוניים, כמו אדום, צהוב וכחול, אותם השלים בירוק סגול וכתום.

"דיאנה" – ציור מוקדם (1867) של רנואר. שכבות הצבע העבות הן אופייניות ליצירתו של רנואר בתקופה זו.

"לה גרנוויל" – ציור של רנואר משנת 1869. ציור זה הוא מראשוני הציורים האימפרסיוניסטים.

רנואר יחד עם חבריו בתערוכת "אגודת הציירים המגלפים והפסלים בע"מ" – תערוכה אלטרנטיבית ל"סלון" הרשמי, הנחשבת כיום לתערוכה האימפרסיוניסטית הראשונה.

שלושים אמנים נטלו חלק בתערוכה והציגו בה 165 יצירות, מהן 6 של רנואר. המפורסמת שבהן היא "התא בתיאטרון", הנחשבת כיום כאחת מיצירות המופת של רנואר ושל הציור האימפרסיוניסטי, בכלל. התערוכה לא זכתה להצלחה גדולה, והביקורת לא האירה לה פנים. אחד המבקרים "נטפל" לציור של מונה בשם "זריחה, התרשמות" וכינה את המציגים בשם "אימפרסיוניסטים" על שמה. כינוי לעגני זה דבק, כידוע, בסגנון הציור כולו.

התקופה האימפרסיוניסטית

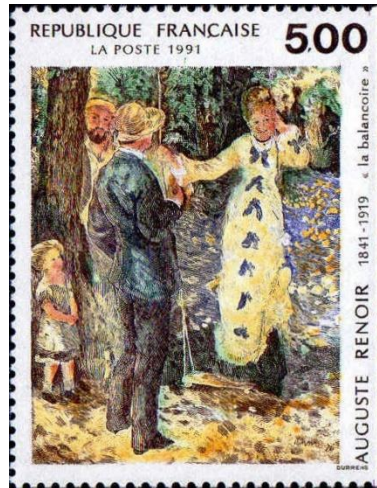
בשנים 1868-1869 ציירו מונה ורנואר יחדיו על גדות הסיין. הציור נעשה בחוץ, בחופשיות רבה, בצבעים בהירים עם הרבה כתמי אור מרצדים על גבי המים. משיכות המכחול היו קצרות ורוטטות ויצרו אווירה קלילה. יש מומחים הרואים ביצירות אלו את ראשית התנועה האימפרסיוניסטית.

בספטמבר 1873 שב רנואר לפריז והשתקע בעליית גג ברובע מונמרטר. עבודתו לא זכתה להכרה הציבורית אשר ציפה לה, וה"סלון" הפריזאי דחה את ציוריו. באפריל 1874 השתתף

איל"ת – אגודה ישראלית לבולאות תימאטית בית יואל, נמל ת"א 40, תל-אביב 6350671

הסגנון האימפרסיוניסטי מאופיין במשיכות מכחול קצרות. תפיסת הרגע החולף הייתה חשובה במיוחד לציירים האימפרסיוניסטיים, ולכן אין ביצירותיהם כניסה לפרטים. הצבעים בהם נעשה שימוש הם צבעים טהורים ולא מעורבבים, ויש ריבוי של כתמי אור מרצדים. רבות מהיצירות האימפרסיוניסטיות מצוירות תחת כיפת השמים וליד גוף מים (ים או נהר), משום שתנועת המים מייצרת תמונה רגעית ולא סטאטית.

יצירות מופת של רנואר אשר הוצגו בתערוכות האימפרסיוניסטיות. "התא בתיאטרון" (מימין) הוצג בתערוכה הראשונה. "הנדנדה" (באמצע) ו"דיוקן השחקנית ז'אן סמרי" (שמאל) הוצגו בתערוכה השלישית.

התערוכה השנייה של האימפרסיוניסטים התקיימה באפריל 1876, ורנואר הציג בה חמישה עשר ציורים. כעבור שנה התקיימה התערוכה השלישית שלהם, וגם הפעם היה רנואר אחד המשתתפים הבולטים, עם לא פחות מ-21 יצירות, ובהן "הנדנדה" ו"דיוקן השחקנית ז'אן סמרי". עד שנת 1886 התקיימו עוד חמש תערוכות של הקבוצה, אולם רנואר לא נטל בהן חלק.

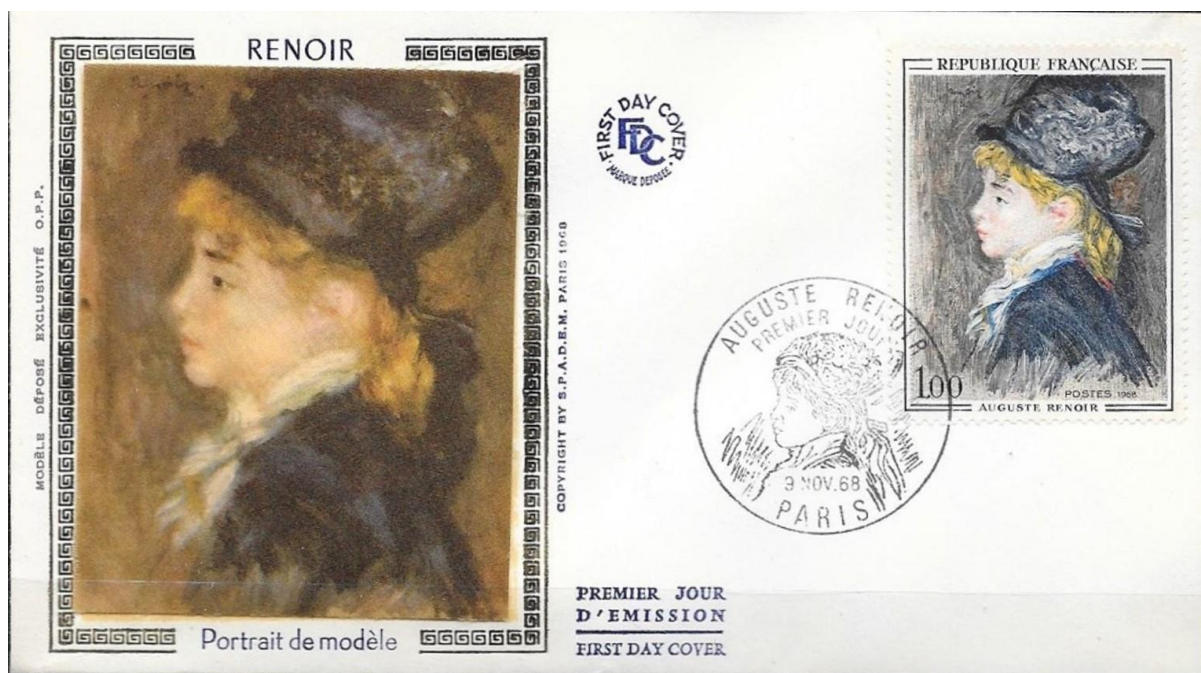
"דיוקן הגברת שרפנייה ובנותיה"

בשנים 1876-7 נוצר קשר בין רנואר לבין המוציא לאור, **ז'ורז' שרפנייה**, שרכש כמה מיצירותיו. שרפנייה גם הזמין עבודות מרנואר, ואחת מהן היא "דיוקן הגברת שרפנייה ובנותיה" שהוצג ב"סלון" בשנת 1879. רנואר נדרש ללא פחות מ-40 "ישיבות" של האם ובנותיה כדי להשלים את יצירת המופת הזו. בערוב ימיו, בשנת 1919 זכה רנואר לראות את הציור נתלה במוזאון הלובר.

בשנים הבאות המשיך רנואר לעבוד בסגנון האימפרסיוניסטי, אך נושאי הציור שלו היו לעיתים קרובות שונים מאלה של חבריו. רוב האימפרסיוניסטים ציירו בחיק הטבע ותיעדו את הנוף, בעיקר לצד גופי מים. כפי שראינו לעיל, רנואר צייר דיוקנאות רבים (בעיקר של נשים), והוא המשיך בכך גם בסוף שנות השבעים ובתחילת שנות השמונים של המאה ה-19. בחרתי להציג כאן מעטפת יום ראשון מצרפת לבול המנציח את יצירתו "דיוקן של מודל" מהשנים 1879-1880.

איל"ת – אגודה ישראלית לבולאות תימאטית בית יואל, נמל ת"א 40, תל-אביב 6350671

בצד דיוקנאות רנאר הרבה גם לתעד בציוריו את חייהם של הבורגנים. שייט היווה בילוי בורגני פופולרי באותם ימים, ויצירתו של רנאר "הסעודה במועדון השייטים" (1880-1) מנציחה זאת. בילוי בורגני אחר המופיע ביצירותיו של רנאר הוא נשפים. הגיליונית מבלגיה מראה בחלקה העליון את הציור "הנשף במולן דה לה גאלט" משנת 1876. היצירה כוללת מספר רב של דמויות, בנשף הנערך תחת כיפת השמים. העצים הסוככים על הקהל מאפשרים מעבר קרני שמש מעטות בלבד. הדמויות בציור נקטעות, דבר היוצר תחושה של תמונה רגעית, והן מביטות לכיוונים שונים ובכך מפנות את תשומת ליבו של הצופה לאירועים שונים.

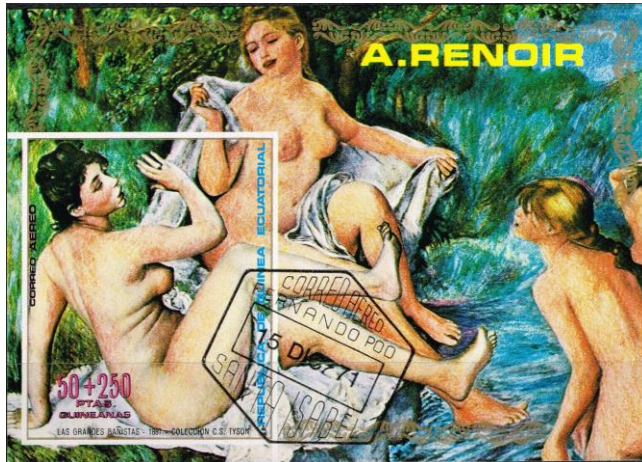

איל"ת – אגודה ישראלית לבולאות תימאטית בית יואל, נמל ת"א 40, תל-אביב 6350671

חזרה אל הרומנטיקה

בתחילת שנות ה-80 של המאה ה-19 חש רנואר צורך בשינוי. הוא ערך מספר מסעות לחו"ל, ובביקורו בפירנצה התרשם עמוקות מציוריו של **רפאל**. הוא חש כי הסגנון האימפרסיוניסטי מוצה את עצמו: הציור בחוץ מביא להתמקדות באור ובהשתנות

"המתרחצות הגדולות" (פרט)

המתמדת של הדברים, אך גורם לצייר לחשוב פחות על הקומפוזיציה. רנואר החל להקפיד מאוד בהכנת יצירותיו, תוך שימוש ברישומי הכנה בגודל אמיתי ובסקיצות בשמן. הוא גם יצר גרסאות חוזרות ונשנות לאותם ציורים, עד שהגיע לשלמות הקומפוזיציונית אותה חיפש.

התמונה החשובה ביותר של רנואר מתקופה זו היא "המתרחצות הגדולות", עליה שקד בין השנים

1882 עד 1887. רנואר יצר מגוון של רישומי הכנה מדוקדקים של הדמויות השונות ביחד ולחוד, וחזר פעמים רבות על הקומפוזיציה ברישומים ובסקיצות שמן. הדמויות ניצבות בחזית ומצוירות בקפידה רבה, כאשר הרקע עדיין משקף גישה אימפרסיוניסטית.

גם בחייו האישיים של רנואר חלו שינויים גדולים. הוא נישא ל**אלין**, הפך לאב ולאיש משפחה למופת, והתרחק מחיי הבוהמה והסלונים הפריזאים. שינוי זה בא לידי ביטוי גם ביצירתו, והוא הרבה לצייר ילדות. הציור "ילדה עם שוט סוסים" הנראה כאן הוא דוגמה טובה לכך.

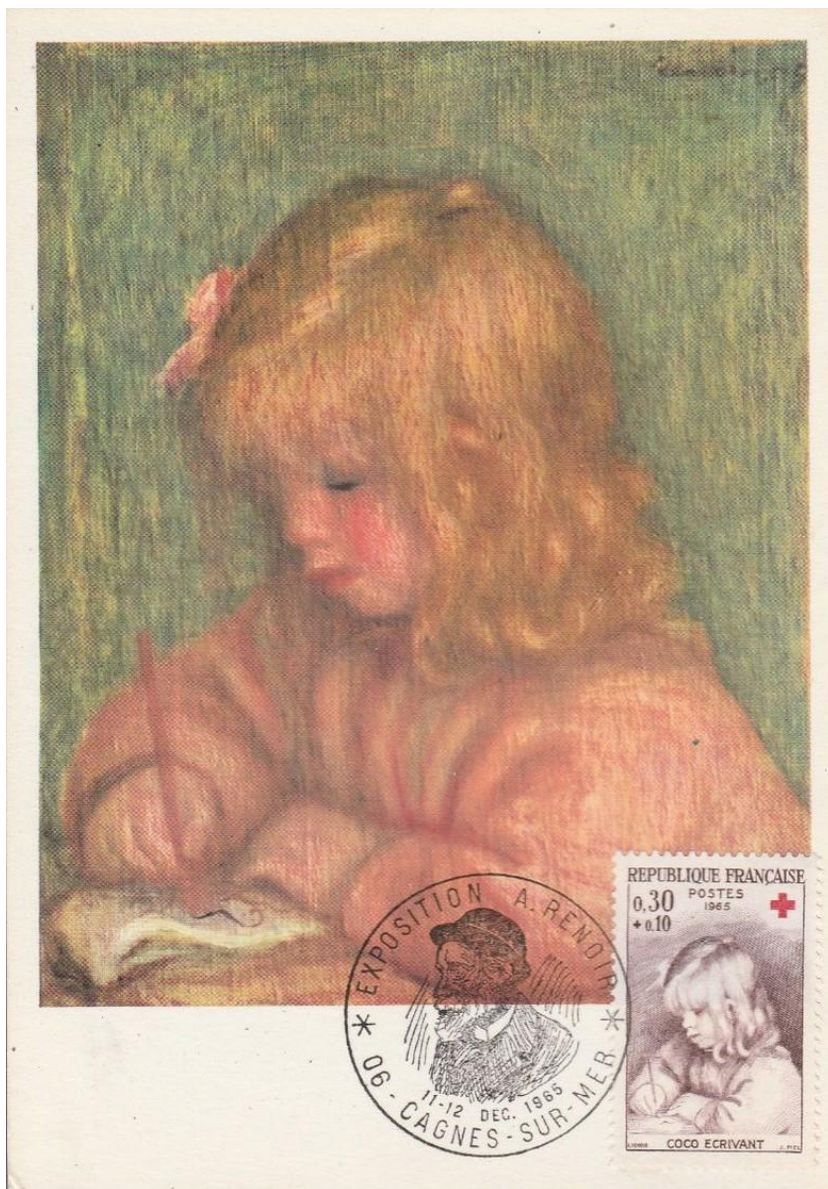
"ילדה עם שוט סוסים"

איל"ת – אגודה ישראלית לבולאות תימאטית בית יואל, נמל ת"א 40, תל-אביב 6350671

שנים אחרונות בדרום צרפת

בשנת 1900 ספג רנואר את המהלומה הקשה ביותר בחייו: כשהוא בשיא יכולתו האומנותית הוא הוכה בשיגרון, והפך לנכה בכיסא גלגלים שאינו מסוגל לאחוז במכחול. כדי להקל על מצבו הרפואי הוא עקר עם משפחתו לאזור הריביירה הצרפתית, שבו האקלים נוח יותר. בתקופה זו הוא המשיך לצייר כאשר המכחול קשור לזרועו, ושינה את סגנונו בהתאם למשיכות מכחול חופשיות יותר.

מימין: "קוקו כותב". גלוית מרב לציור משנת 1905.
משמאל: "ילד עם כפית" (1910), וכן הגהת גלופה בצבע אדום.

בתקופה זו העמיק רנואר את עיסוקו בבית ובמשפחה. בשנת 1901 נולד בנו הצעיר **קלוד** (המכונה "קוקו") והוא שימש כנושא לציורים רבים. רנואר גם הרבה בשנים אלה לצייר את האומנת של ילדיו, את האחוזת בה התגוררה משפחתו ואת עצי הזית שבה, את נופי הסביבה ואת נשות האיכרים שהתגוררו בה.

איל"ת – אגודה ישראלית לבולאות תימאטית **בית יואל, נמל ת"א 40, תל-אביב 6350671**

פייר-אוגוסט רנואר נפטר ב-3 בדצמבר 1919. העולם זוכר אותו, ובצדק, כאחד מראשוני זרם האימפרסיוניזם, וכאחד מהבולטים שביוצרים בסגנון זה, אולם כפי שראינו, רנואר היה יוצר מורכב ומגוון הרבה יותר, וגדולתו מתבטאת במגוון סגנונות ובשילוב ביניהם.

משה ביאלי אוסף את התנ"ך בראי האומנות, ציורי מערות וסלעים, וכן נושאים שונים הקשורים באומנות הציור. כתובתו למשלוח תגובות: biali.moshe@gmail.com